گفتوگۆی ڕۆژنامەی ئەکتەبەر لەگەڵ عوسمانی حاجی مارف سەبارەت بە پرسی هەڵبژاردن و پێکهێنانی حکومەت

ئەکتەبەر: وەکو لە بەیاننامەی حزبیشدا هاتووە، هەڵبژاردنی ئەمجارە بۆ سازدانەی حکومەتی عێراقە، کە لە ئاکامی خرۆشانە جەماوەرییەکانی شارەکانی بەغداو خوارووی عێراقەوە تووشی قەیران بوو وە هەڵوەشایەوە. حکومەتەکەی کازمی وەکو حکومەتێکی کاربەڕێکەر، ئەرکی خۆی بۆ سازدانی هەڵبژاردنی پێشوەختە دەستنیشان کرد، گوایە خواستێکی سەرەکی خۆپیشاندەرانیش بووە. بەڵام ئەوەی لەماوەی رۆژانی ڕابروودا دەبینرا ئەوەیە کە خەڵکێکی زۆر بەشداری هەڵبژاردن ناکەن. ئایا بەڕای ئێوە ئەم هەڵبژاردنە وەڵامە بۆ خواستی خۆپیشاندەران، ئەگەر وایە بۆچی ئەو ژمارە زۆرە لەخەڵك بەشداری ناکەن!؟

عوسمانی حاجی مارف: هەڵوەشانەوەی حکومەتی عێراق ئاکامی ئەو بنبەست و قەیرانەی دەسەڵاتی سیاسیە، کە لە ئەنجامی ئەو ئالوگۆڕانەی لە هەلومەرجی سیاسی ناوچەکەدا بەگشتی و، لە عیراقدا بەتایبەتی پێشهاتووە، لە پاشەکشەو شکستەکانی ئەمریکاوە تا دەخالەت و کێشمەکێشی ووڵاتانی زلهێزی دنیاو ناوچەکەو دابەزینی ئاستی هاوسەنگی ئەو هێزانەی پێناسەی خۆیان لە پێکهێنانی دەسەڵاتی سیاسی عێراقدا کردووە، لە هەمانکاتدا پیادەکردنی ئەزمونێکی شکست خواردیان لە چەنیەتی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە نیشانداین و بەرجەستەترین نمونەی جەردەیی و دزی و گەندەڵی بون لە بەکارهێنانی دەسەڵاتی سیاسیدا، وەک خۆشتان ئاماژەتان پێداوە، ناڕەزایەتیەکانی ئەکتەبەریش کاریگەریەکی بنەرەتی بون کە ئەو دەسەڵاتە ناچار بکات ئەو حکومەتە هەڵوەشیتەوەو حکومەتی کاتی کاربەڕێکەر بخەنە سەرکار.
هەڵبژاردنەک بەهەر فۆرمو شێوازێک خۆی بنوێنێت و چەندین فێڵ و ساختەکاری تیا بەکاربهێنرێت، هەرچەنێک بێت تێیپەڕێنن، گرنگترین مەسەلە ئەوەیە لە دۆخێکی وەها نالەبارو ناسازو نەگونجاودا حەتمیە ئەو هەڵبژاردنە ناتوانێت و بۆی ناکرێت بەهیچ جۆرێک کاریگەر بێت لەسەر ئارامکردنەوەی گێژاوێکی سیاسی کە چەندین ساڵە چارەنوسی عێراقی خستۆتە ژێر باڵی خۆیەوە. هەر بۆیە پێویستە مەسەلەیەک کە

زۆر جێگای سەرنجمان بێت، گەر تەواوی هەڵبژاردنەکانی پێشوی عێراق ئەو واقعیەتەی خستە بەردەممان کە نە ئاییندەی عێراقی لەو گێژاوە دەرهێناو نە وەڵامی بە هیچ خواست و پێداویستیەکانی خەڵکدایەوە، ئیتر لە هەلومەرجێکی پڕ گێژاوی سیاسی زیاترو بن بەستو شکستی دەسەڵاتی سیاسی وئابڕوچون و ڕیسوابونی تەواوی ئەو هێزانەی لە پرۆسەی سیاسی عێراقدا ڕۆڵیان بوەو هەیە، ئێستا دەبێت خەڵکی عێراق کام چاوەڕوانی و کام ئومێدی بە هەڵبژاردنی ئەم دەستەو تاقمە مافیا ئیسلامی و تائفی و عروبانە و کوردایەتی هەبێت، کە لەڕێگەی هێزی چەکداری و بەناوی هەڵبژاردن و پێکهێنانی حکومەتێکی تەوافقیەوە دەسەڵاتی میلیشیاکان چەندین ساڵە سەروەت و سامانی عێراق و کوردستانیان قۆرخکردووە.
ئەم دەسەڵاتە تەواو بێگەن و ڕیسوا بووە، هەر بۆیە ڕوخانی لای خەڵکی عێراق بوە بە بەهێزترین دروشم و خواست. بە ڕوخانی ئەم دەسەڵاتە بە پاشەکشەو بە سازشە هەنگاوەکان تابێت خێراترو فراوان تر دەبێت، گەر سەرنج بدەین لە دەستەواژەی دروشم و ناڕەزایەتیەکانیان، نەک هەر ناخوازن بەشداری لە هەڵبژاردنەکاندا بکەن، بەڵکو دروشمی بایکۆتیان پێ کەم و ناتەواوە، هەڵوەشانەوەی ئەم دەسەڵاتەو وەستانەوە لەبەرامبەر تەواوی پرۆسەی سیاسی ئەم هێزانەدا، بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی بەرفراوانی هێناوەتە پێشەوە، پێویستە ئاسۆی ئەو بزوتنەوەیە بەرەو پێشترو سەرکەوتن هەنگاو بنێت، تا کۆتایی بە تەواوی پرۆسەی سیاسی و دەسەڵاتی ئەو هیزانە بهێنێت.

ئەکتەبەر: لەحاڵەتی بەشداری نەکردنی ڕێژەیەکی بەرچاو لە خەڵکی عێراق، ئایا ئاکامی هەڵبژاردنەکان چی لێدەبێت؟ ئایا دەکرێ ئەو حکومەتەی وەکو بەرەنجامی ئەو هەڵبژاردنە پێکدێت، شەرعیەتی سیاسی و یاسایی هەبێت، چ لەئاستی جیهانیدا و چ لە ئاستی ناوخۆیدا؟ ئایا بڕوای ئێوە ئەگەری ئەوە هەیە کە هەر حکومەتێك پێك بێت؟

عوسمانی حاجی مارف: لە ئاستی جیهاندا هیچ پێوانەیەک نەخراوەتە بەردەست بە شەرعیەت دان بە هەڵبژاردن، تا ڕێژەی چەند لە دانیشتوانی هەر وڵاتێک بەشداری لە پرۆسەی هەڵبژاردن بکەن یان بەشداری نەکەن، ئەو هەڵبژاردنە بە فەرمی دەناسرێت یان ناناسرێت! پێکهاتەی سیستمی دیموکراتی ئەوەی خستۆتە ڕوو، هەر چەندێک لە هاووڵاتیان بەشداری بکەن دەسەڵاتدارێتی بەرجوازی کاروباری دەسەڵاتی سیاسی خۆیانی پێ ڕایی دەکەن، هەڵبژاردن تەنها جیاکردنەوەی دەنگەکانە بە دیاریکردنی زۆرترین ڕێژەی دەنگدەر بە

حزب و لایەنەک یا لیستەک، ئەویش لەسەر بنەمای دابەشکردنی ڕێژەی بەشداربوان و، دەنگەکان بەسەر ژمارەی ئەو کورسیانەی دیاریکراون بۆ پەرلەمان و پێکهێنانی حکومەتەکەیان، ئیتر هەر ڕێژەیەک بەشداری دەنگدان بکات بەلایان گرنگ نییە. بۆیە لەم بارەیەوە بە هەڵبژاردنەکانی عێراقیش پێویست ناکات لە سەنگەی شەرعیەتی سیاسییەوە بچینە سەرئەوەی کە ئایا ئەتوانن حکومەت پێک بهێنن؟ بەرای من لەم بارەیەوە هێزە سیاسییەکان دەرگیر نین و کاری خۆیان تێدەپەڕێنن، بەڵکو ئەو ناڕەزایەتییە جەماوەرییە فراوانەی لە ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەرەوە بەرەو بەرەو ڕوویین و خواستی ڕوخانی دەسەڵاتی سیاسی دروشمی سەرەکی ئەو ڕاپەڕینە بوو، ئیمکانی تێکدانی پێکهاتەی حکومەتی دوای ئەم هەڵبژاردنە دەخاتە بەردەمیان. لەلایەکی ترەوە بنبەست و قەیرانی دەسەڵات، لە پێکهاتەی ئەم هێزە میلیشیا ئیسلامی و تائفی و عروبەو کوردایەتییەی هەڤدە سالە ئەزمونێکی شکستخواردوی وەهایان نیشانداوین کە دوبارەکردنەوەی هەمان شێواز لە پێکهێنانی حکومەتی تەوافق کارێکی نەک ئاسان نییە بەڵکو ئەگەری ئەوە هەیە بارگرژی و ناجێگیری سیاسی زیاترو قەیرانی قوڵتر لە عێراقدا بخولقێنن.

ئۆکتۆبەر: ئەگەرهاتوو مەسەلەی پێکهێنانی حکومەت بەوجۆرە بوو کە هێزەکان لە نێوان خۆیاندا ڕێك نەکەوتن، ئایا ئەگەری تێکچوونی بارودۆخی ئاسایش و ئارامی عێراق هەیە؟ ئایا دەوری دەوڵەتانی ناوچەکە لە پرسی پێکهێنانی حکومەتدا چەندە دەتوانێ کاریگەری هەبێت؟

عوسمانی حاجی مارف: جارێ پێش هەموو شتێک عێراق بە خۆی نە ئاسایشی هەیەو نە ئارامی، نەبوونی ئەم نائارامییە و نەبوونی ئاسایش و گێژاوی،سیاسی، ئاکامی هەلومەرجێکی سیاسییە کە لەداگیرکاری ئەمریکا و وێرانکردنی عێراقەوە بەسەر خەڵکدا سەپێنراوە، تا دابەشکردن و بەتاڵابردنی سەروەت سامانی عێراق لەلایەن دەستەو تاقمو گروپی میلیشیایی ئیسلامی و تائفی و قەومییەکانەوە، کە مایەی ژیان و گوزەرانێکی دۆزەخ ئاسایە بۆ دانیشتوانی عێراق. ئەم هێزە سیاسیانە حکومەت پێک بهێنن یا پێکی نەهێنن هیچ کات لە ڕاستای سیاسەتی ئارامکردنەوەو کۆتایی هێنان بە گێژاوی سیاسی نین، هێزی ڕاوڕوت و تاڵانی و دزی و جەردەیین، بەڵکو سود لەو گێژاو نائارمییە وەردەگرن، تەنها یەک ڕێگا ئومێد بەخشە بە ئارام بونەوەی عێراق، ڕامالین و پاکردنەوەی عێراقە لەم جەوجانەوەرانە.

ئۆکتۆبەر: ئەگەرهاتوو خەڵکی کوردستان بەڕێژەیەکی کەم بەشداری

هەڵبژاردنیان کرد، تا چ ڕادەیەك ئەوە کاریگەری دەبێت لەسەر نوێنەرایەتیکردنی خەڵکی کوردستان لە بەغدا؟ ئایا نابێتە هۆی باڵادەستبوونی حکومەتی ناوەندی بەسەر کوردستاندا؟

عوسمانی حاجی مارف: پرسەی هەڵبژاردن لە کوردستانیش هەرچەنێک بێت حزبەکانی کوردایەتی لەسەر ئەوە نەوەستاون ڕێژەی بەشداربوان چەندە، هەرچەندەک بەشداری لە هەڵبژاردندا هەبێت، بێشیك بە شەراکەت لەدەسەڵاتی سیاسی لە ناوەندا بەدەست دەهێنن، بەڵکو لە ڕێگەی هاوسەنگی هێزەوە دەچنە ناو پرسەی سیاسی بە ڕێکەوتن لەگەڵ هێزە میلیشیاکانی عێراقدا، بەبێ ئەوان نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان ناکەن، بەڵکو حکومەتێک کە لە عێراق لەسەر بنەما تەوافقی دەستەو تاقمی هێزی میلیشیا تائفی دامەزرابێت، کە جۆردەیی و تاڵانی و دزی بەرنامەکەیان بێت حزبە کوردیەکانیش دەبنە شەریکە بەشی ئەو هێزانە.
ئەوەش کە پەیوستە ڕۆشن بێت بۆمان عێراق و کوردستان لە نێوان ئەو هێزە تائفی و عروبەو کوردایەتی و بنەماڵەکاندا دابەشکراوە، ئەوە هاوسەنگی هێزە ئەتوانێ باڵادەستی هەر هێزو لایەنێک دیار بکات نەک دەنگدانی خەڵک و هەڵبژاردن.

ئۆکتۆبەر: لەحاڵەتی پێك نەهاتنی حکومەتی عێراق و تێکچوونی بارودۆخی سیاسی و ئەمنی، بارودۆخی سیاسی و ئەمنی کوردستان چی بەسەردێت؟ دەبێ خەڵکی کوردستان لەم بارەدا چی بکەن؟

عوسمان حاجی مارف: بەو ئاقارەی کە بە دەوری حزبەکانی کوردایەتی هەمیشە چارەنوسی کوردستان گرێدراوە بە بەرژەوەندی و پەیوەندی و یەکپارچەیی عێراق و حکومەتی فیدراڵیەوەو جێگاو ڕێگایەک کە لە هاوکێشە سیاسیەکاندا بویانەو پاشکۆی بەرژەوەندیە سیاسیەکانی ووڵاتان بون، بەردەوام ناجێگیری سیاسی لە کوردستانیشدا واقعیەتی ژیان و گوزەران و چارەنوسی خەڵک بووە.
بەو مانایەی ئەم هەڵبژاردنەی ئێستای عێراق لە لایەک جێگای ئەوپەڕی ناڕەزایەتی و نەفرەتی خەڵکە و، لەلایەکی ترەوە دوای هەڵبژاردن پێکهێنانی حکومەتی عێراق، لە نێو ئەو جەنجاڵ و ئاڵوگوڕە سیاسیانەی ناوچەکەو عێراقدا ئاسۆکەی دیار نیەو دەرگیرە لە ناو قەیرانێکی قوڵدا. لەهەمانکاتدا کێشەکانی هەرێم و بەغدا لە هەمان چوارچێوەدا یاریکردن بە چارەنوسی خەڵک بەسەر دەبرێت، هەڵبەتە ئاشکرایە کە دوای ئەم هەڵبژاردنەو چونە ناو پرسەی پێکهێنانی حکومەتەوە ئەو ئەگەرانەی لە پێشهاتنی دۆخێکی نالەبارتر پێشبینی بۆ ئایندەی عێراق دەکرێت، کوردستان بەبێش نابێت لە دۆخی نالەباری

هەرئاڵوگۆڕێک کە بەسەر عێراقدا ڕوبدات، بە خەڵکی کوردستان ئەو ڕێگایە کارسازە کە وەک بەشێک لە ناڕەزایەتیەکانی عێراق توڕەیی و ناڕەزایەتیەکانیان وەها عەمەلی کەنەوەو گەشە پێبدەن کە کۆتایی بەدەسەڵاتی بزوتنەوەی کوردایەتی بهێنن و دەسەڵاتی نوێنەرانی ڕاستەقینەی خەڵک لە شوراکاندا هەڵبژێرن و حکومەتی شورایی دامەزرێنن.